

Airsoft in Nederland

Een groeiende sport in perspectief

Resie Hoeijmakers

Airsoft in Nederland

Een groeiende sport in perspectief

in opdracht van de Nederlandse Airsoft Sportbond (NABV)

Resie Hoeijmakers

Mulier Instituut

sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht

T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl

E info@mulierinstituut.nl | T mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1. Inleiding	9
1.1 Vraagstelling	9
1.2 Methode	9
1.3 Leeswijzer	10
2. De status van airsoft in Nederland	11
2.1 Airsoft	11
2.2 De geschiedenis van de sport	12
2.3 Airsoftspelers	15
2.4 Organisatiekracht	17
2.5 Airsoftlocaties	19
2.6 Wedstrijdaanbod	21
2.7 Topsport	22
2.8 Media-aandacht en imago	22
3. Toekomstperspectief airsoft	25
3.1 De sportificatietheorie	25
3.2 Airsoft in groeifase	26
3.3 Populariteit airsoft nader belicht	27
4. Conclusie en aanbevelingen	31
Referenties	33

Samenvatting

Sinds 15 januari 2013 is airsoft legaal in Nederland. Sindsdien is airsoft, met bijna 18.000 leden en 34 airsoftlocaties in vijf jaar tijd, een sterk groeiende activiteit. Om meer inzicht te krijgen in de status van airsoft in vergelijking tot andere groeiende nieuwe sporten in Nederland, is op verzoek van de NABV onderzoek uitgevoerd naar de status van airsoft in Nederland. Dit verzoek volgde uit de wens van de NABV om de groei van airsoft op een verantwoorde manier te ondersteunen en lering te trekken uit de ontwikkeling van andere groeiende sporten in Nederland. De centrale vraag van het onderzoek luidt: *hoe en in welke mate heeft airsoft zich in Nederland gevestigd in vergelijking tot andere opkomende sporten in Nederland en in welke mate zal de groei zich naar verwachting doorzetten?* Hieronder zijn de belangrijkste bevindingen samengevat.

- De populariteit van de sport, zowel in het aantal accommodaties als in het aantal beoefenaars, neemt fors toe.
- Professionalisering van de sport vindt plaats doordat de NABV zich onder andere inzet voor het certificeren van locaties, het organiseren van competities en het waarborgen van de veiligheid.
- Tegelijkertijd vindt het opzetten van topsportbeleid en het promoten van de sport in de breedte nauwelijks plaats. Ook de media-aandacht voor sportprestaties en het bezoekersaantal bij evenementen is laag.
- Airsoft bevindt zich in de groeifase en zal naar verwachting de komende jaren in versneld tempo doorgroeien. Wil de sport volwassenheid bereiken, dan moeten verschillende aandachtspunten in acht worden genomen.
- Airsoft is een laagdrempelige sport, dat in vergelijking tot andere sporten relatief weinig training en/of ervaring vergt voordat een wedstrijd kan worden gespeeld. Daarnaast kan airsoft door spelers van verschillende niveaus gespeeld worden, waardoor het een populaire activiteit is om met vrienden te doen. Ook kent de sport weinig verplichtingen.
- Voor de introductie van airsoft in Nederland bestond geen vergelijkbare activiteit, waardoor de sport uniek is in zijn soort (activiteiten zoals sportschieten en paintball zijn in essentie anders).
- Een beperking van airsoft voor het bereiken van volwassenheid is dat de zichtbaarheid van de sport voor het grotere publiek beperkt is. Hoewel de sport via sociale media vele met name jonge volgers weet te bereiken, blijkt airsoft in vergelijking tot de andere opkomende sporten in Nederland die zijn onderzocht, niet goed zichtbaar te zijn voor het grotere publiek.
- De grootste beperking van airsoft voor het bereiken van volwassenheid is dat de sport met weerstand te maken heeft. Hoewel airsoft voor veel mensen aansluit bij behoeften, stuit het tegelijkertijd op kritiek. Vele leden geven aan dat anderen airsoft associëren met radicalisering, agressie en geweld. Hoewel onderzoek naar het daadwerkelijke imago van de sport wenselijk is, lijkt op basis van de ervaring van leden airsoft bij een grote groep mensen te botsen met de bestaande waarden van een vredelievende samenleving.

Aanbevelingen voor verdere groei airsoft

- Bij de verdere ontwikkeling van airsoft is het belangrijk dat ingezet wordt op het verbeteren van de beeldvorming over airsoft. Gedacht kan worden aan communicatiecampagnes met een focus op de tactische vaardigheden en sociale contacten die door middel van airsoft kunnen worden opgedaan. Daarnaast kan worden ingezet op de relatie tussen airsoft en het verminderen van de virtuele gamefrequentie.
- Voor een verdere groei van airsoft is het belangrijk dat de sport eenvoudig te beoefenen is. Dat betekent dat huidige ervaren drempels voor het beoefenen van de sport zo veel als mogelijk

weggenomen dienen te worden. Gedacht kan worden aan het verlagen van de kosten die met airsoft gepaard gaan en het stimuleren van ondernemers en/of gepassioneerde airsoftspelers in het opzetten van nieuwe airsoftlocaties verspreid over Nederland.

- Doordat wettelijke eisen met de sport gepaard gaan en doordat de sport pas sinds 2013 legaal in Nederland te beoefenen is, is de sport in Nederland niet erg bekend. Het actief promoten van de sport zou kunnen bijdragen aan een verdere groei. Op dit moment wordt nog weinig aan de promotie van de sport in Nederland gedaan.
- Voor een verdere groei van de sport is het belangrijk dat drempels voor het uitproberen van airsoft zoveel mogelijk weggenomen dienen te worden. Gedacht kan worden aan het frequent organiseren van introductiedagen voor potentiële leden en het verder vergemakkelijken van het aanmeldingsproces voor introducés. Ook kan gedacht worden aan het organiseren van voorbereidende airsoftlessen voor kinderen/jongeren onder de 18 jaar, waarbij zonder airsoftapparaten geoefend kan worden in tactiek, strategie en samenwerking.

1. Inleiding

Het Nederlandse sportlandschap wordt continu verrijkt met nieuwe bewegingsvormen en nieuwe accommodaties, waarvan sommigen een structurele plek krijgen en anderen weer verdwijnen. Per 15 januari 2013 is de airsoftsport legaal in Nederland. Sindsdien is airsoft een sterk groeiende activiteit in Nederland. Met bijna 18.000 leden en 34 airsoftlocaties in vijf jaar tijd, kan de sport met recht *booming* worden genoemd. Ondanks de groei is airsoft een relatief onbekende sport bij het grote publiek, zijn nieuwe accommodaties lastig te vinden en vindt ondersteuning van overheid en sportkoepel NOC*NSF niet tot nauwelijks plaats. Daarnaast lijkt airsoft bij beleidsmakers op weerstand te stuiten vanwege een militaristisch en gewelddadig imago (zoals bijvoorbeeld in de gemeente Súdwest Fryslân (De Noordoostpolder, 2019)), terwijl de Nederlandse airsoftsportbond (NABV) aangeeft dat sportiviteit en respect voor airsoftspelers belangrijk zijn. Bovendien gaat airsoft volgens dezelfde bond gepaard met een cognitieve, sociale en fysieke component en lijkt airsoft mogelijkheden te bieden om de grote groep gamers naar buiten en in contact met anderen in beweging te krijgen.

In 2018 is door het Mulier Instituut onderzoek gedaan naar drie opkomende sporten in Nederland (Hoeijmakers & Romijn, 2018). In dit rapport is de mogelijkheid verkend om op basis van een theoretisch model voorspellende uitspraken te doen over de verankering van deze nieuwe sporten in Nederland. Om meer inzicht te krijgen in de status van airsoft in vergelijking tot andere *booming* sporten in Nederland, is op verzoek van de NABV een vergelijkbaar en vergelijkend onderzoek uitgevoerd naar de status van airsoft in Nederland. Dit verzoek volgde uit de wens van de NABV om de groei van airsoft op een verantwoorde manier te ondersteunen en lering te trekken uit de ontwikkeling van andere groeiende sporten in Nederland.

1.1 Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen van de status en ontwikkeling van airsoft in Nederland, waarbij een vergelijking wordt gemaakt met andere opkomende sporten in Nederland. Dit biedt inzicht in het al dan niet blijvende karakter van de sport en hoe de sport zo optimaal mogelijk ondersteund kan worden. De volgende vraag staat in deze studie centraal:

Hoe en in welke mate heeft airsoft zich in Nederland gevestigd in vergelijking tot andere opkomende sporten in Nederland en in welke mate zal de groei zich naar verwachting doorzetten?

1.2 Methode

Om de status van airsoft in kaart te brengen, is een casestudie naar airsoft in Nederland uitgevoerd. De casestudie bestaat uit een deskresearch naar de geschiedenis, opkomst, ontwikkeling en organisatie van de sport in Nederland, aangevuld met interviews met initiatiefnemers, betrokken bondsmedewerkers en sportbeoefenaars. Daarnaast wordt informatie gebruikt uit een leden- en exitonderzoek van de NABV, uitgevoerd door het Mulier Instituut in het najaar van 2018. Om uitspraken te doen over de ontwikkeling van het aantal airsoftaccommodaties in Nederland wordt gebruikgemaakt van het Database Sportaanbod (DSA) en de database van de NABV. De bevindingen worden in de vorm van een tijdlijn en groeicurve gepresenteerd. Dit maakt het ontwikkelingsproces overzichtelijk en vergelijkbaar met andere opkomende sporten zoals padel, beachvolleybal en boulderen, gepresenteerd in het onderzoek van Hoeijmakers en Romijn (2018). Aan de hand van de groeicurve wordt de verdere groei van airsoft voorspeld.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de geschiedenis, opkomst, ontwikkeling en organisatie van airsoft in het Nederlandse sportlandschap beschreven. Tevens wordt de groeicurve van de sport gepresenteerd. In hoofdstuk 3 volgt het toekomstperspectief van de sport en wordt airsoft met andere opkomende sporten in Nederland vergeleken. Het rapport eindigt met de conclusie en enkele aanbevelingen.

2. De status van airsoft in Nederland

In dit hoofdstuk wordt de geschiedenis, opkomst, ontwikkeling en organisatie van airsoft in Nederland in kaart gebracht. Hierdoor ontstaat een beeld van de sport en de populariteit hiervan in Nederland. Achtereenvolgens wordt de geschiedenis van de sport, de airsoftspelers, de airsoftlocaties in Nederland, de organisatiekracht van de sport, het wedstrijdaanbod en de media-aandacht beschreven.

2.1 Airsoft

Airsoft is een schietsport die op verschillende manieren gespeeld kan worden en gelijkenissen vertoont met politie-/defensietrainingen, paintball, sportschieten en virtuele oorlogssimulatiegames. De kern van het spel is om tegenstanders uit te schakelen en/of doelwitten te raken met kunststofballetjes (BB's) die worden afgevuurd met verschillende soorten airsoftapparaten. Airsoftapparaten zijn replica's van vuurwapens en ontworpen om het uiterlijk van vuurwapens na te bootsen. Airsoftspelers gebruiken daarnaast meestal verschillende soorten tactische uitrusting en accessoires die worden gebruikt door militairen en/of politie, zoals tactische vesten en camouflagekleding (zie afbeelding 2.1). In tegenstelling tot de paintballindustrie en het sportschieten die meestal directe analogieën met het leger proberen te vermijden, wordt bij de meest beoefende discipline binnen het airsoft realisme nagestreefd.

Doorgaans worden in het airsoft drie disciplines onderscheiden: skirm/re-enactment, parcoursschieten en kaartschieten. In Nederland is skirm/re-enactment de meest populaire en waarschijnlijk de meest bekende discipline in het airsoft. Skirm/re-enactment heeft de meeste overeenkomsten met paintball en virtuele *shooter* games, doordat individuen of (meestal twee) groepen het tegen elkaar opnemen in een arena. Een groep bestaat uit meerdere individuen, ook wel een airsoftteam genoemd. Punten kunnen tijdens een wedstrijd worden behaald door het voltooien van opdrachten, bijvoorbeeld het zo vaak mogelijk raken van een speciaal daarvoor bestemd object. Airsoftspelers gebruiken vaak militaire tactieken om de doelen die in elk spel zijn vastgelegd te bereiken.

Parcourschieten (of *International Airsoft Practical Shooting* (IAPS)) heeft de meeste overeenkomsten met dynamische schietsport (met vuurwapens). Doel van het parcoursschieten is om in een zo kort mogelijke tijd zoveel mogelijk punten te halen door speciaal hiervoor ontwikkelde doelwitten te raken. Een wedstrijd bestaat uit verschillende onderdelen, waarbij ieder onderdeel varieert in opzet. Een onderdeel kan bestaan uit allerlei verschillende soorten doelen, variërend van statische- tot bewegende en verdwijnende doelen. De doelen staan, afhankelijk van de variant, gemiddeld op een afstand tussen de 1 en 25 meter (NABV, 2018a). Ook kunnen doelwitten zo geplaatst worden dat om, over of onder obstakels geschoten moet worden. Hierdoor wordt, naast nauwkeurigheid, ook vindingrijkheid en strategisch inzicht beproefd. Deelnemers leggen een onderdeel zo snel mogelijk af en proberen daarbij een zo hoog mogelijke score te halen. Het dragen van goedgekeurde oogbescherming is verplicht bij parcoursschieten en het dragen van camouflagekleding is in deze discipline verboden.

Kaartschieten heeft de meeste overeenkomsten met statische schietsport (met vuurwapens). Vanuit een statische positie op een specifieke afstand wordt op het doelwit, een kaart, geschoten. Een wedstrijd in kaartschieten bestaat uit verschillende rondes, waarbij iedere deelnemer per ronde vijfmaal schiet. In tegenstelling tot parcoursschieten bestaat bij kaartschieten geen tijdslimiet. Aan het einde van de wedstrijd worden de punten bij elkaar opgeteld en wint diegene met de meeste punten.

Afbeelding 2.1 Airsoftspelers in actie in de discipline skirm/re-enactment

Bron: NABV.

2.2 De geschiedenis van de sport

Airsoftapparaten zijn een vorm van luchtdrukwapens. Een luchtdrukwapen, ook wel luchtgeweer, luchtbuks of windbuks genoemd, is een geweer waarbij het projectiel door expansie van een gecompriëerd gas naar buiten wordt geduwd (Encyclo, 2018). Dit in tegenstelling tot een vuurwapen waarbij de druk ontstaat door de ontploffing van een lading explosief materiaal (meestal buskruit) (Encyclo, 2018). De eerste luchtdrukwapens werden al in de 16e eeuw ontwikkeld (ShootingUK, 2018). Ze werden van origine voornamelijk gebruikt bij de jacht en oorlogsvoering, maar later ook voor sportieve doeleinden. Zo worden al sinds 1890 luchtdrukwapens gebruikt in Engeland tijdens schietwedstrijden. Het onderdeel luchtgeweer 10 meter (sinds 1984) en luchtpistool 10 meter (sinds 1988) zijn schietsportonderdelen op de Olympische zomerspelen.

Luchtdrukwapens schieten doorgaans metalen projectielen af, ook wel diablo's (met een wesptaille) of BB's (rond) genoemd. In Nederland is het verboden om met airsoftapparaten diablo's te schieten. Hoewel het afvuren van BB's op korte afstand accuraat kan zijn, missen BB's vanwege de ronde vorm spinstabilisatie die vereist is voor nauwkeurigheid op langere afstanden. Meestal werden luchtdrukwapens met BB's dan ook gebruikt bij indoortraining, training voor kinderen of voor mensen die zich geen krachtige luchtdrukwapens konden veroorloven. Bepaalde soorten luchtdrukwapens kunnen ook darts of pijlen schieten. Moderne luchtdrukwapens gebruiken grofweg twee verschillende technieken om een projectiel door middel van luchtdruk met voldoende snelheid voort te sturen, namelijk door middel van een veerdruksysteem en door middel van een gasdruksysteem (Wikipedia, 2018). De snelheid waarmee het projectiel wordt voortgestuwd wordt voor het grootste deel beïnvloed door de druk die kan worden opgebouwd.

Aan het einde van de negentiende eeuw werden in de Verenigde Staten voor het eerst op grote schaal luchtdrukwapens geproduceerd (Gaylord, 2018). Het bekendste bedrijf is wellicht de Daisy

Manufacturing Company dat zich gedurende de twintigste eeuw ging toeleggen op het produceren van luchtdrukwapens met BB's en het maken van luchtdrukwapens voor jongeren. Mede doordat vuurwapens in Amerika vrij verkrijgbaar zijn, bleken de luchtdrukwapens echter nooit een succesvol alternatief voor vuurwapens te zijn. In Japan lag de situatie anders. Hoewel Japan net als de Verenigde Staten te kenmerken is als een land met een wapencultuur, werd het enkele jaren na de Tweede Wereldoorlog voor de bevolking illegaal om wapens te bezitten. Na de Tweede Wereldoorlog kwam een pacifistische beweging op gang. In 1958 volgde een Japanse wapenwet waarin stond dat geen enkele Japanner ooit vuurwapens zou mogen bezitten (Sander, 2018). Replica's mochten burgers wel bezitten en daar is door het bedrijfsleven op ingespeeld.

Halverwege de jaren '70 begint airsoft in Japan vorm te krijgen. Aanvankelijk werden de replica's gemaakt door privéhobbyisten (Airsoftstation, 2018) en gemaakt om plastic balletjes af te vuren. Naarmate de replica's gebruikelijker werden op de Japanse markt, begonnen Japanse bedrijven ze op grotere schaal te produceren en te innoveren. De eerste beschikbare airsoftapparaten, waren replica's van vuurwapens met veeraandrijving die 6 millimeter plastic diablo's of BB's afvuurden, waarbij de veer voor elk schot moest worden gespannen (Abbeysupply, 2018). Uiteindelijk ontwikkelden Japanse fabrikanten de replica's naar volledige automatische gas- en elektrische airsoftapparaten. In beginsel werden de apparaten alleen gebruikt voor het schieten op doelen, maar later begonnen Japanners ze te gebruiken in oorlogssimulaties. Door het gebruik van de plastic en later kunststofballetjes was het mogelijk op elkaar te schieten zonder ernstig letsel te veroorzaken. Het belangrijkste verschil tussen luchtdrukwapens en airsoftapparaten heeft dan ook betrekking op vermogen. Luchtdrukwapens vuren metalen diablo's af met een snelheid die sterk genoeg is om gebruikt te kunnen worden voor de jacht. De kunststof BB's die airsoftapparaten afvuren zijn niet krachtig genoeg om te jagen, maar hebben wel een snelheid die nodig en gewenst is om schietsport te beoefenen. De populariteit van deze apparaten groeide snel in Japan, waarna de export naar andere landen in de regio begon. In korte tijd heeft airsoft zich als een olievlek verspreid over een aantal Aziatische landen, zoals Hong Kong, Taiwan, Zuid-Korea en de Filipijnen waar het ook verboden was om vuurwapens te bezitten (Surplusstore, 2018). Airsoft is nog steeds populair in Japan; zo bestaan in de grote steden eetgelegenheden waar de combinatie is gemaakt tussen eten en schieten op elektronische doelen.

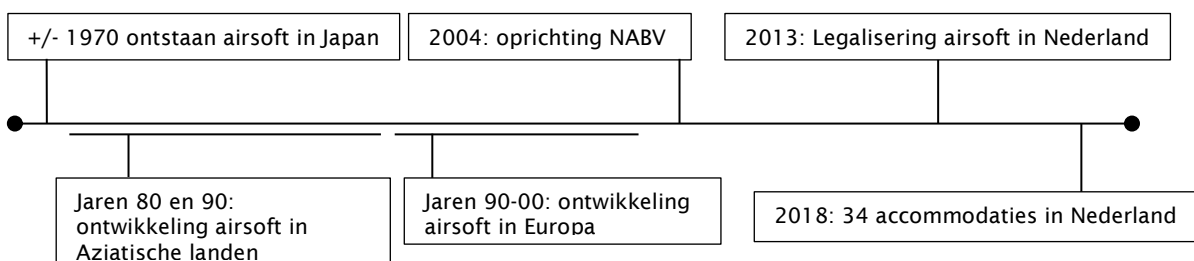
In de jaren 90 verspreidde het concept van airsoftapparaten en -spellen naar de VS en Europa, waaronder halverwege de jaren 90 naar België. In Nederland was het op dat moment, vanwege een strenge wapenwet, verboden om replica's van wapens te bezitten. Onder de wet Wapen en Munitie worden alle wapens verboden die zodanig op een wapen lijken dat zij voor bedreiging of afdreiging geschikt zijn. De replica's die voor airsoft werden gebruikt vielen hierdoor onder het strengste regime van categorie I van de wet en waren daardoor illegaal. In omliggende landen, zoals bijvoorbeeld België waren airsoftapparaten wel toegestaan. Dit zorgde ervoor dat tientallen Nederlanders, die vaak in het buitenland in aanraking waren gekomen met airsoft, de grens over gingen naar België om daar airsoft te spelen. Rond 2000 waren zo'n paar honderd Nederlandse airsoftspelers actief in België, die daar hun airsoftapparaten achterlieten. Na enkele jaren in België de sport te hebben beoefend, besloot een groep zich in te zetten om airsoft in Nederland te legaliseren. Zij richtten hiervoor in 2004 een belangengroep op, de Nederlandse Airsoft Belangen Vereniging (NABV), met destijds als doel om de airsoftsport in Nederland legaal te krijgen (NABV, 2018b). Na een stevige lobby werd op 15 januari 2013 de regelgeving onder staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven aangepast, waardoor airsoft in Nederland legaal werd, hetzij onder strenge regelgeving. Op dit moment blijft airsoft evolueren: de sport wordt steeds professioneler en nieuwe en verbeterde apparaten blijven op de markt komen. Deze apparaten worden realistischer, krachtiger en nauwkeuriger.

Legaliseringsproces

Het legaliseren van airsoft in Nederland was geen makkelijk proces. Nadat de NABV in 2004 was opgericht met als doel om de sport in Nederland te legaliseren, kwam rond 2010 pas schot in de zaak. De langdurige inzet en lobby van de NABV in combinatie met een gunstig politiek klimaat zorgde ervoor dat legalisering van airsoft op de politieke agenda terecht kwam. Een gunstig politiek klimaat ontstond in Nederland in 2010 nadat kabinet Rutte I aan de macht kwam, dat minder streng over wapens dacht dan het voorgaande kabinet. Het kabinet Balkenende IV heeft niet aan legalisering mee willen werken met als argument dat airsoftapparaten op echte wapens lijken waardoor het ongewenste wapens zijn en in categorie I van de Wet Wapens en munitie vallen. Het gevolg was dat airsoftbeoefening in Nederland verboden was, terwijl in verschillende andere EU-landen het bezit van dergelijke apparaten wel was gelegaliseerd. Op 16 februari 2011 is tijdens een plenair debat op initiatief van PVV, VVD, CDA en PvdA staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie opgeroepen een mogelijkheid te creëren om het bezit van airsoftapparaten toe te staan in Nederland (Tweede Kamer, 2011). De staatssecretaris reageerde hierop positief en gaf aan dat het kabinet bereid was om een regeling te scheppen voor het legaliseren van airsoft. De staatssecretaris was van mening dat airsoftapparaten niet als wapens te categoriseren zijn en daarom vrij moeten worden gesteld en airsoftspelers voortaan hun sport ook in Nederland uit moeten kunnen oefenen. Vanwege de gelijkenissen met echte vuurwapens gaf de staatssecretaris wel aan om aanvullende voorwaarden te gaan stellen om de zichtbaarheid van airsoftapparaten in het publieke domein tot een minimum te beperken (Tweede Kamer, 2011). Zeker in het licht van de gebeurtenissen in Alphen aan den Rijn op 9 april 2011, waar een 24-jarige man met een wapenvergunning in een winkelcentrum zes mensen doodschoot, wilde hij vasthouden aan de beleidsuitgangspunten om wapens onderworpen te houden aan streng verloff- en toezichtsbeleid.

Verschiedende scenario's om airsoft te legaliseren kwamen vervolgens op tafel te liggen. Omdat het onzeker was of een wetswijziging de vereiste Kamermeerderheid zou behalen, is in 2012 gekozen om airsoft door middel van aanpassing van een ministeriële regeling te legaliseren. Een ministeriële regeling is een door een minister vastgesteld algemeen verbindend voorschrift, dat ook door de staatssecretaris kan worden vastgesteld (Parlement, 2018). Een ministeriële regeling wordt voorbereid op het departement van de betreffende minister. De ministerraad en het parlement zijn niet betrokken bij het opstellen van deze vorm van wetgeving, waardoor het besluitvormingsproces sneller verloopt dan wanneer de wet wordt aangepast. Per 15 januari 2013 is de beoefening van de airsoftsport in de Regeling Wapens en Munitie onder voorwaarden gereguleerd. Daartoe is een nieuwe paragraaf 9a, *Vrijstelling voor airsoftapparaten*, aan de Regeling toegevoegd en zijn vrijstellingsregels voor onder meer vervoeren, voor handen hebben en dragen van airsoftapparaten opgesteld (Staatscourant, 2013). Onder airsoftapparaten wordt in de Regeling verstaan: 'lucht-, gas-, of veerdrukwapen met een maximum schotkracht van 3,5 joules, welk wapen voor wat betreft zijn vorm en afmetingen een sprekende gelijkenis toont met vuurwapens' (Staatscourant, 2013). Daarnaast heeft de minister besloten om de regulering van en het toezicht op de airsoftsport bij de NABV neer te leggen.

Figuur 2.1 Ontwikkeling van airsoft door de jaren heen

2.3 Airsoftspelers

Dat airsoft een opkomende sport is in Nederland, blijkt onder andere uit het aantal airsoftbeoefenaren dat in fors tempo groeit. Rond 2000 bleken enkele honderden enthousiastelingen de sport in het buitenland te beoefenen (NABV, 2018a). Inmiddels zijn, na het legaliseren van de sport in 2013, in vijf jaar tijd bijna 18.000 leden lid geworden van de NABV (NABV, 2018a). Dit komt volgens de NABV neer op zo'n 350 nieuwe leden per maand. Het beoefenen van de sport is niet zonder meer voor iedereen toegankelijk. Zoals door de staatssecretaris in 2013 bij het legaliseren van airsoftapparatuur in de Regeling is vastgelegd, dienen spelers voor het legaal beoefenen van airsoft ten minste de leeftijd van 18 jaar te hebben bereikt en door middel van een bewijs van lidmaatschap te kunnen aantonen lid te zijn van een door de minister erkende airsoftvereniging (Staatscourant, 2013). Dit betekent een lidmaatschap bij de NABV, dat op dit moment de enige door de minister erkende airsoftvereniging in Nederland is. Om lid te worden van de NABV dient over een VOG te worden beschikt (NABV, 2018c). Voor aspirant-leden en introducés van leden is het toegestaan om kennis te maken met de sport, indien zij een bewijs kunnen aantonen als introducé te zijn aangewezen door de airsoftvereniging. Aspirant-leden of introducés mogen maximaal zes keer per jaar aan een airsoftevenement deelnemen en dienen continu in het gezelschap te zijn van een volwaardig lid (Staatscourant, 2013). Dit kan via leden van de NABV of via een gecertificeerde organisator. Voor buitenlanders is het toegestaan de sport te beoefenen wanneer zij een schriftelijke uitnodiging of verklaring van de airsoftvereniging hebben, gedurende een daarin vermeld tijdvak en wanneer zij in het land van herkomst bevoegd zijn om de meegebrachte airsoftapparaten voorhanden te hebben.

Het is opmerkelijk dat airsoft één van de weinige sporten is die massaal jongvolwassen mannelijke gamers weet te bereiken. Op basis van een ledenonderzoek uitgevoerd in het najaar van 2018 blijkt 98 procent van de leden van de NABV man te zijn (Hoeijmakers, 2019). Daarnaast is ongeveer twee derde van de leden tussen de 18 en 35 jaar oud (32% tussen 18-25 jaar en 36% tussen 26-36 jaar). Ongeveer één derde is 36 jaar of ouder (32%). Vanwege de minimale leeftijdsgrens van 18 jaar kent de NABV uiteraard geen jeugdleden. De meerderheid van de leden blijkt op regelmatige basis te gamen. Een kwart van de leden (26%) geeft aan dagelijks een spel op een computer, spelcomputer, tablet of smartphone te spelen. Een vijfde van de leden (22%) doet dit meerdere keren per week en 14 procent één of enkele keren per week. Kijkend naar het aantal jongvolwassen mannen in Nederland op 1 januari 2019 (CBS, 2019) en het percentage jongvolwassen mannen dat wel eens games speelt (89%)(TNS NIPO en Newzoo, 2008) blijkt airsoft met ongeveer 12.000 mannelijke leden in de leeftijd van 18 tot 36 jaar een marktpotentieel van 0,7 procent te hebben bereikt.

Tabel 2.1 Marktpotentieel airsoft

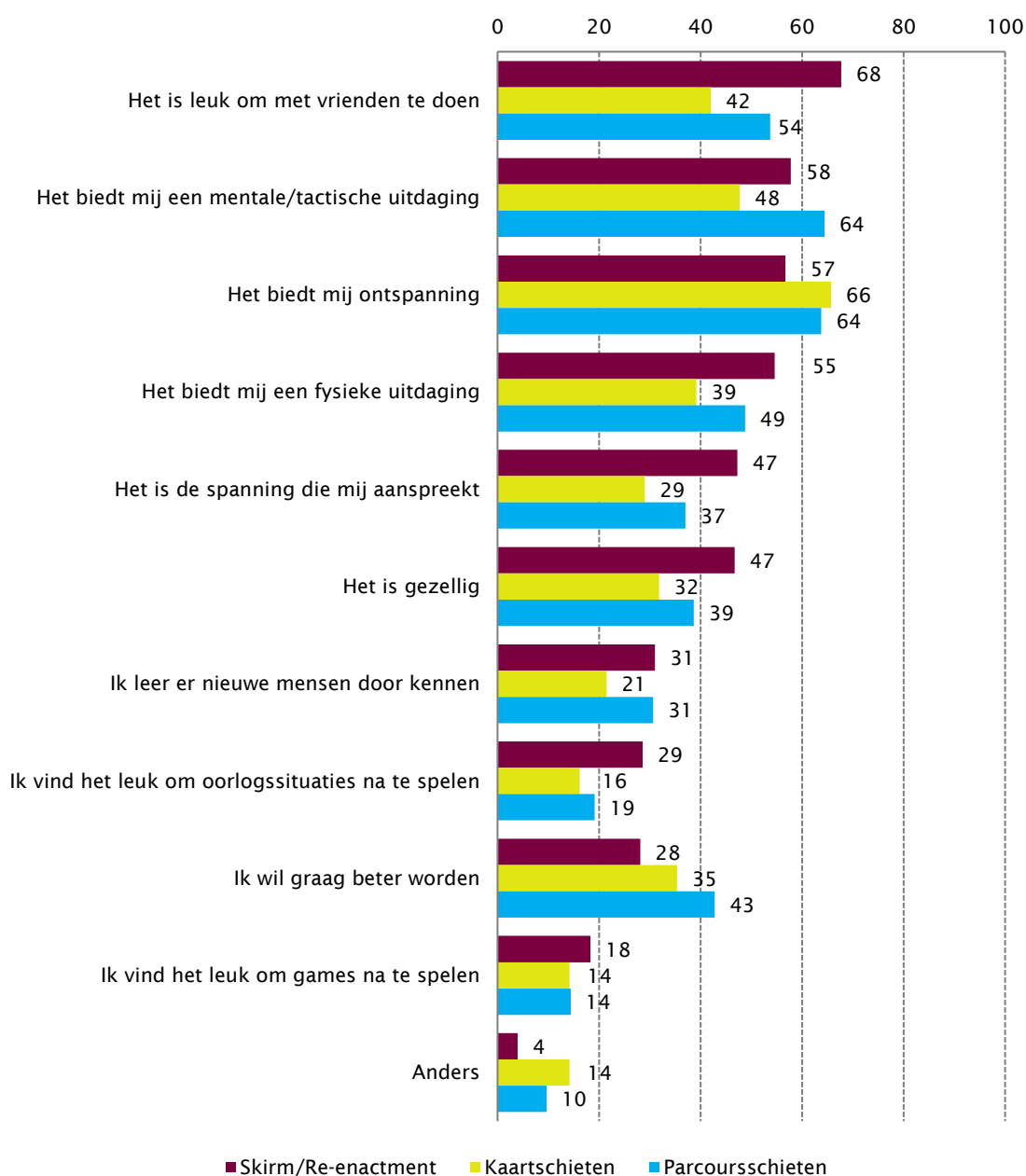
Nederlandse bevolking 1 januari 2019	Aantal jongvolwassen mannen (leeftijd 18-35 jaar)	Aantal jongvolwassen mannen dat wel eens games speelt
17.285.000	1.985.000	1.766.650

Bron: CBS, 2019; TNS NIPO & Newzoo, 2008.

Er zijn meerdere redenen waarom airsoftbeoefenaars aan airsoft doen (zie figuur 2.2). Door middel van het ledenonderzoek is vastgesteld dat het sociale aspect het belangrijkste motief is. Voor het merendeel van de airsoftspelers is de belangrijkste reden om aan airsoft te doen dat het leuk is om met vrienden te spelen. Met name voor de jonge spelers (18-25 jaar) is het sociale aspect belangrijk. Ook de NABV herkent dit door te stellen dat airsoftspelers veelal niets met militarisme hebben, maar de sport juist beoefenen vanuit kameraadschap. “De één vindt dat in voetbal, de ander in airsoft” (Timmers,

2018). Airsoft blijkt een laagdrempelige sport te zijn die makkelijk met vrienden is te spelen. “Airsoft kan je met verschillende niveaus spelen. Dit maakt het een leuke sport om met vrienden te doen. Je plant iets met je vrienden en hebt een leuke dag” (Timmers, 2018). Daarnaast vinden velen airsoft leuk vanwege de mentale/tactische uitdaging in de sport. De NABV trekt hierbij een parallel met de populariteit van virtuele games onder jongeren. “Waarom spelen mensen games? Het is een vorm van uitdaging en diezelfde uitdaging vind je terug in de sport” (Timmers, 2018). Volgens de NABV is het spelen van airsoft in tegenstelling tot vele reguliere sporten iedere keer anders. “Badminton heeft bijvoorbeeld iedere keer dezelfde opzet met dezelfde regels waar je je aan moet houden. Airsoft kent veel meer vrijheid en dat maakt het voor met name jongeren aantrekkelijk” (Timmers, 2018).

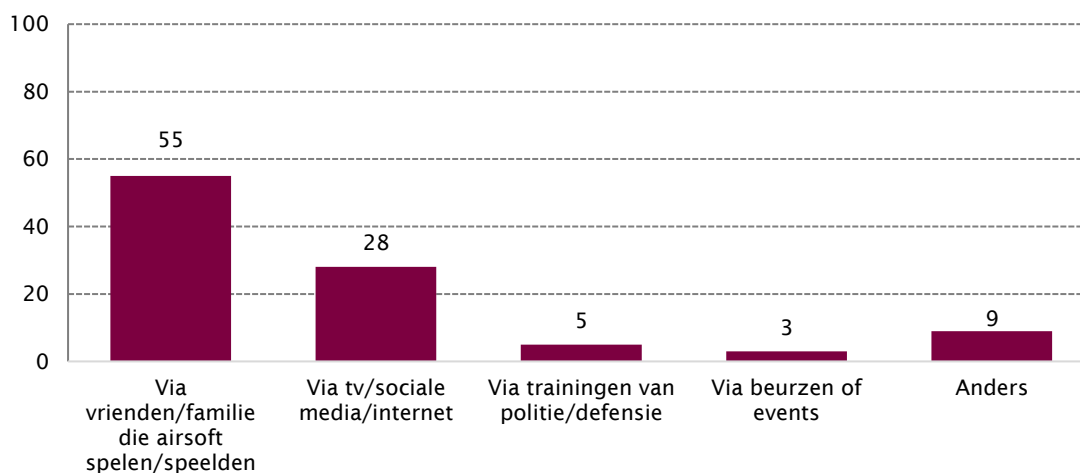
Figuur 2.2 Redenen waarom leden NABV momenteel aan airsoft doen, uitgesplitst naar discipline in 2018 (in procenten in 2018)

Bron: Hoeijmakers, 2019.

In Nederland wordt weinig promotie gemaakt voor airsoft. De NABV zegt af en toe op beurzen te staan waar ze de sport laat zien, maar hierbij wordt aangegeven dat dit niet tot de meeste nieuwe leden leidt (Timmers, 2018). Hetzelfde blijkt uit figuur 2.3 waarin is weergegeven hoe airsoftspelers hebben kennisgemaakt met de sport. Het merendeel blijkt via vrienden/familie die al airsoft spelen/speelden in aanraking te zijn gekomen met airsoft. Dit kan betekenen dat wanneer meer promotie voor de sport wordt gemaakt, een verdere groei van airsoft kan worden bereikt.

Figuur 2.3 Kennismaking met airsoft leden NABV in 2018 (in procenten)

Bron: Hoeijmakers, 2019.

2.4 Organisatiekracht

Nog voordat de airsoftsport in Nederland legaal was, is de Nederlandse Airsoft BelangenVereniging (NABV) opgericht die zich inzet voor de ontwikkeling van de sport. In beginsel is de NABV opgericht met als doel om de airsoftsport in Nederland te legaliseren. Sindsdien promoot en bevordert de NABV de belangstelling voor airsoft in Nederland en behartigt zij de belangen van iedereen die in Nederland de sport beoefent. Hoewel de Nederlandse Airsoft BelangenVereniging (NABV) zichzelf omschrijft als sportbond is zij geen doorsnee sportbond zoals we die in Nederland bij andere sporten kennen. Nadat de sport in 2013 is gelegaliseerd, heeft de NABV een wettelijke taak met verantwoordelijkheden. De NABV is door de minister erkend als airsoftvereniging om de airsoftsport te reguleren. Zoals door de staatssecretaris in 2013 bij het legaliseren van airsoftapparatuur in de Regeling is vastgelegd, is ervoor gekozen om airsoftapparaten enkel vrij te stellen voor leden van door de minister van Veiligheid en Justitie erkende verenigingen die zich toeleggen op de uitoefening van de airsoftsport (Staatscourant, 2013). Onder een airsoftsportvereniging wordt een vereniging verstaan die blijkens de in een notariële akte opgenomen statuten tot doel heeft haar leden in de gelegenheid te stellen om sportactiviteiten met behulp van één of meer airsoftapparaten te beoefenen. Hoewel verschillende lokale airsoftverenigingen bestaan, is de NABV de enige tot dit doel door het Ministerie van Veiligheid en Justitie aangewezen vereniging in Nederland. Dit betekent dat de NABV is aangesteld om de screening van leden te doen, een taak die door de overheid uit handen is gegeven aan de NABV. Doordat de NABV de enige vereniging is die met dit doel is aangesteld, is voor mensen die airsoft in Nederland willen beoefenen een lidmaatschap van de NABV verplicht. Alleen leden kunnen deelnemen aan sportieve evenementen, trainingen en wedstrijden en alleen leden mogen airsoftapparaten in bezit hebben, vervoeren of gebruiken. Inmiddels ontwikkelt de NABV zich steeds meer als sportbond. Zo zet de NABV zich in voor het organiseren van evenementen, trainingen en wedstrijden; het promoten van de

airsoftsport in Nederland; het verstrekken van informatie aan leden en belangstellenden; behartigen van de belangen van de aangesloten leden; vaardigt voorschriften uit op het gebied van airsoft; onderhoudt contacten met andere inter(nationale) airsoftorganen; en onderhoudt contacten met politiek en overheid (NABV, 2018b). In het kader van de snelle groei van de sport is de jonge sportbond op moment van schrijven bezig met het vernieuwen van haar statuten. Met de vernieuwde statuten wordt onder andere de ledenraad vergroot en aansluiting tot het Instituut Sportrechtspraak mogelijk, wat volgens de NABV nodig is om tot een volwaardige sportorganisatie te groeien (Timmers, 2018).

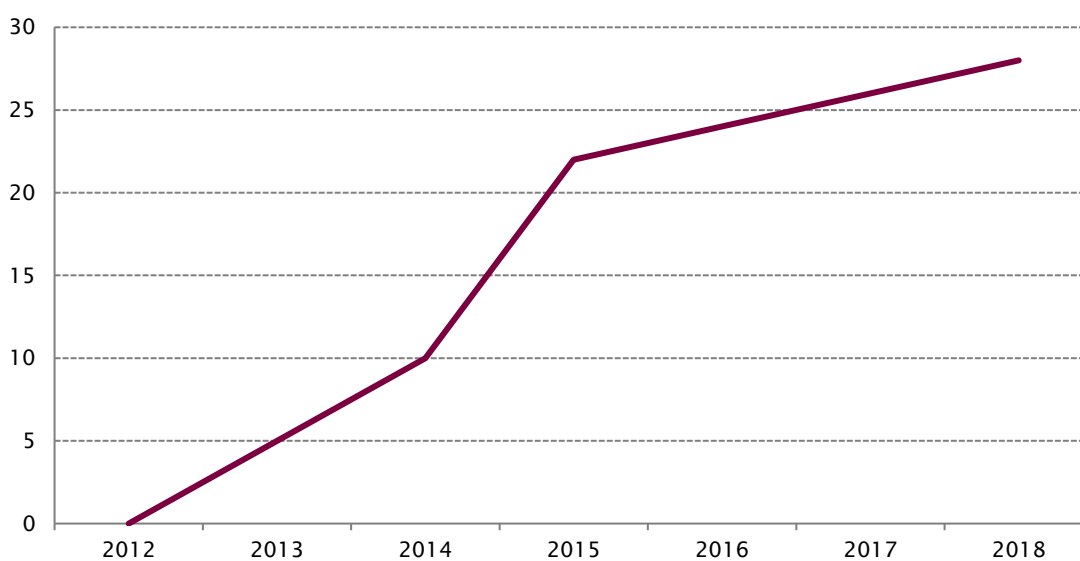
Ondanks de sterke groei in het aantal leden in de afgelopen jaren, is het doel van de NABV niet om zo groot mogelijk te worden. Dit verklaart ook waarom de NABV op dit moment weinig aan promotie van de sport doet. De NABV geeft hierbij aan dat zij pas vijf jaar bestaat en dat zij primair de sport goed wil neerzetten om vervolgens verder op groei in te zetten. “We zijn pas vanaf 2014 professioneel bezig. Laten we eerst leren kruipen voordat we gaan hardlopen” (Timmers, 2018). Daarnaast geeft de NABV aan dat ze nog aan het pionieren zijn in hun ontwikkeling. Volgens de NABV is Nederland uniek in de wereld qua organisatie van airsoft. Er zijn landen waar airsoft wellicht populairder is dan in Nederland, maar in geen enkel land worden lidmaatschappen geregistreerd en wordt de sport door een sportbond ontwikkeld, gepromoot en georganiseerd. “In tegenstelling tot andere landen zijn wij goed op weg en dat is mooi. Maar we kunnen niet naar omliggende landen kijken voor werkende modellen. Daar is niets. Die kijken naar ons” (Timmers, 2018).

Wat airsoft in Nederland in tegenstelling tot andere sporten uniek maakt, is dat de sport door de functie die de NABV heeft verworven van de staatssecretaris *top-down* tot stand is gekomen. Normaal gesproken vormt een sport zich in Nederland lokaal en groeit vervolgens in zowel de breedte als de hoogte doordat een overkoepelende organisatie wordt opgericht. Bij airsoft is het omgekeerde het geval. Als overkoepelende organisatie bestaat de NABV en daaronder was in beginsel niets. “Dat is de omgekeerde weg. Voor de bouw van de sport zou het beter zijn geweest als het andersom zou zijn geweest, maar zo is de situatie nu eenmaal in Nederland gecreëerd” (Timmers, 2018).

2.5 Airsoftlocaties

Op basis van gegevens in de Database SportAanbod (DSA) zijn er eind 2018 in Nederland 34 gecertificeerde airsoftlocaties. In figuur 3.1 is de groei van het aantal airsoftlocaties in Nederland weergegeven. Omdat de sport tot 2013 in Nederland niet mogelijk was, is de eerste airsoftlocatie in 2013 geopend en gecertificeerd. Dit was Balls and Arrows in Lelystad die met ongeveer 15 hectare op dit moment nog één van de grootste locaties in Nederland is. Sindsdien is het aantal gecertificeerde airsoftlocaties ieder jaar gegroeid, met de grootste groei in 2015.

Figuur 2.4 Ontwikkeling aantal gecertificeerde airsoftlocaties in Nederland in de periode 2012-2018 (in aantallen)

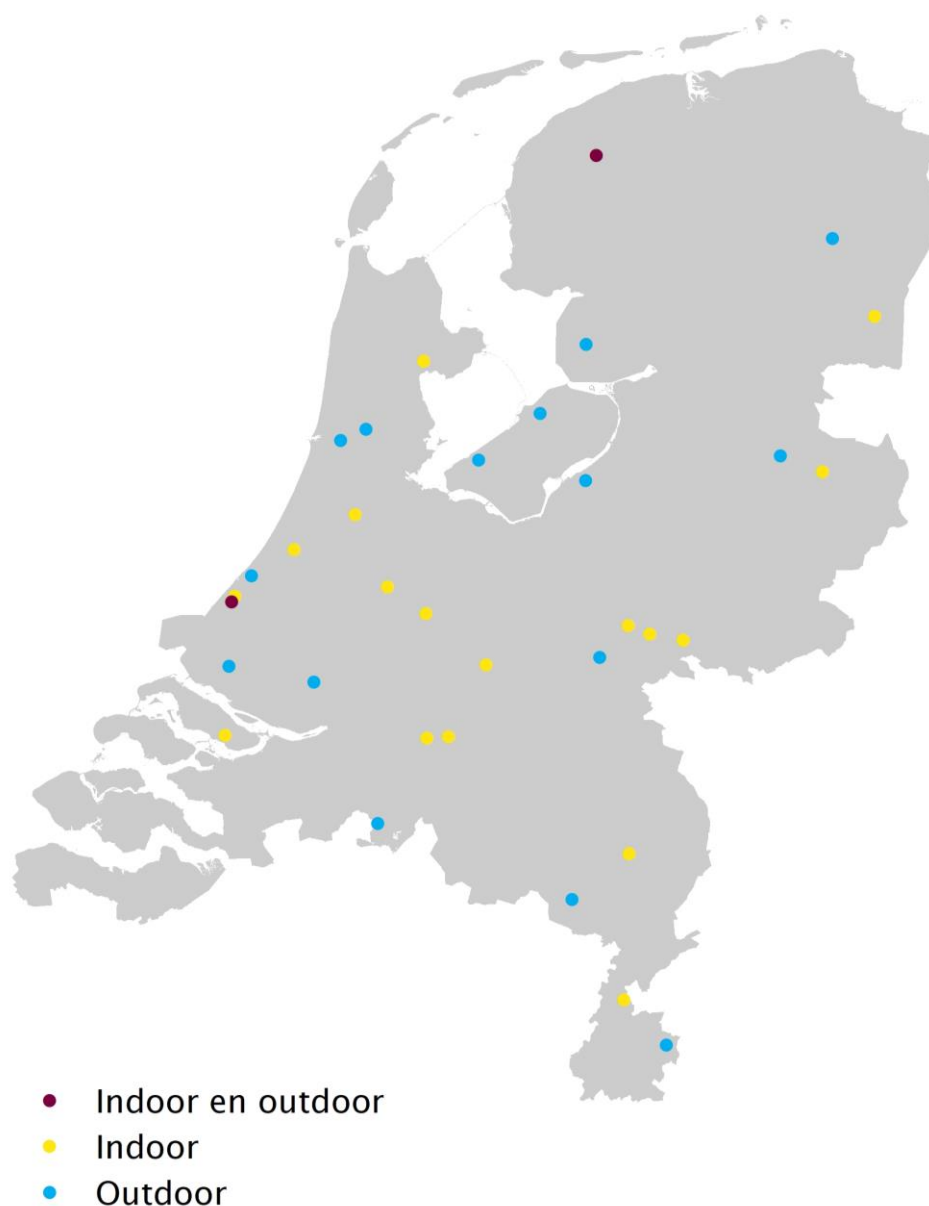

Noot: Van zes locaties is het oprichtingsjaar niet bekend, waardoor de groeicurve is gebaseerd op 28 locaties in plaats van 34.

Bron: DSA, 2019

De airsoftlocaties zijn vrijwel door heel Nederland verspreid, al blijft Zeeland en het noorden van het land een beetje achter (zie kaart 3.1). Airsoftlocaties zijn voor het grote deel commerciële accommodaties geleid door mensen die al actief waren in de airsoftsport in het buitenland en een eigen locatie in Nederland zijn gestart. Daarnaast hebben verschillende paintballoccaties en/of outdoor-evenemententerreinen zich omgevormd tot airsoftlocatie of bieden beide varianten aan. De meeste locaties zijn outdoorlocaties op verlaten terreinen of bossen. Daarnaast bestaat een aantal binnenlocaties die als ruimtes naar een bepaald thema zijn ingericht. Ook bestaan modulaire ruimtes, waar muren, deuren en ramen verplaatst kunnen worden. Volgens de NABV loopt het uiteen waarom airsoftorganisatoren airsoft aanbieden. “De één uit idealisme, de ander puur voor het geld” (Timmers, 2018). Daarnaast varieert het per aanbieder in welke mate airsoftspelers terechtkunnen en in welke mate zij evenementen organiseren. “Sommige organisatoren hebben één keer in de week een evenement. Sommige één keer in de maand. Dat is heel erg afhankelijk van of het organisatoren zijn die het erbij doen of als broodwinning airsoft aanbieden” (Timmers, 2018).

Kaart 2.1 Overzicht airsoftlocaties in Nederland in 2018, uitgesplitst naar indoor- en/of outdoorlocatie

Bron: Databestand SportAanbod (DSA), 2019. Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Doordat alle activiteiten met betrekking tot airsoftbeoefening wettelijk gezien vallen onder de verantwoordelijkheid van de NABV, worden alle airsoftlocaties door de NABV gecertificeerd. De NABV certificeert sinds 2013 terreinen waarop leden en introducés de airsoftsport kunnen beoefenen. De belangrijkste doelstelling die de NABV hierbij nastreeft is het minimaliseren van risico's voor beoefenaren van de airsoftsport (leden, introducés en buitenlandse spelers) en andere belangrijke stakeholders (omstanders, voorbijgangers, publiek en personeel) (NABV, 2018d). Met ingang van 2017 worden organisaties en terreinen jaarlijks geaudit. Alleen terreinen waar de veiligheid van spelers en omstanders voldoende gewaarborgd is, komen in aanmerking voor het predicaat 'erkende airsoftlocatie'. Onder veilig wordt verstaan dat beschermende maatregelen voor deelnemers en omstanders zijn getroffen. Dit betekent bijvoorbeeld dat spelers en omstanders niet door BB's geraakt

kunnen worden als ze zich bevinden in een als veilig aangemerkte zone. Terreinen waarop de sport wordt beoefend, beschikken idealiter over een permanente of tijdelijke bestemming die daar recht aan doet. De exploitant dient dan ook zorg te dragen dat het terrein voldoet aan alle eisen, regelgeving en richtlijnen die door overheden zijn opgesteld en die gelden voor sportaccommodaties in het algemeen en airsoftterreinen in het bijzonder.

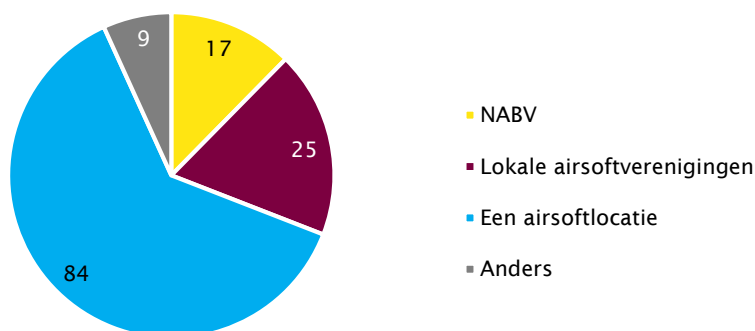
Bij een positieve audituitslag krijgen beheerders van airsoftterreinen toestemming om airsoftevenementen te laten organiseren door gecertificeerde organisatoren. Dit betekent dat de locatie wordt toegevoegd aan de website van de NABV als ‘erkend airsoftterrein’ met daarbij aangemerkt welke disciplines georganiseerd mogen worden. Terreinen ontvangen ook een plaquette die bij de toegang kan worden opgehangen. Deze rechten gelden voor de geldigheidsduur van de audit.

2.6 Wedstrijdaanbod

Binnen airsoft worden evenementen georganiseerd in verschillende disciplines en vormen. Bijgevolg is een grote diversiteit binnen organisaties die evenementen mogelijk maken. Zowel commerciële als non-profit organisaties organiseren evenementen. Commerciële organisatoren organiseren evenementen voornamelijk voor een breed publiek van leden, introducés en recreanten. Meestal zijn dit evenementen in de discipline skirm/re-enactment. Daarnaast zijn er teams van spelers die veelal non-profit trainingen of wedstrijden voor eigen (aspirant)teamleden organiseren. De training kan intern (door eigen leden) of extern (ingehuurde instructeurs/trainers) worden verzorgd. Daarnaast bestaan er schietverenigingen en -stichtingen die voor hun eigen leden en/of leden van de NABV wedstrijden, trainingen en workshops (meestal in de discipline kaartschieten) organiseren. Tot slot organiseert de NABV verschillende competities en wedstrijden.

Uit het ledenonderzoek dat in het najaar van 2018 is uitgevoerd, blijkt dat ongeveer twee derde van de leden van de NABV deelneemt aan airsoftevenementen (Hoeijmakers, 2019). Leden die aan skirm/re-enactment doen, nemen significant vaker deel aan evenementen dan mensen die andere disciplines beoefenen. Acht op de tien spelers (81%) die skirm/re-enactment beoefenen, nemen deel aan evenementen tegenover 36 procent van de kaartschieters en 58 procent van de parcourschieters. Van de leden die aan evenementen deelnemen, nemen de meeste leden (38%) aan twee tot vier evenementen per jaar deel. Deze evenementen worden met name door beheerders van airsoftlocaties georganiseerd (84%, figuur 2.5). De NABV is verantwoordelijk voor ongeveer één vijfde van de evenementendeelnames (17%).

Figuur 2.5 Organisatoren van airsoftevenementen in 2018 (in procenten van leden die aan evenementen deelnemen, n=3.640)

Bron: Hoeijmakers, 2019.

De NABV erkent dat wedstrijden voor veel spelers een belangrijk onderdeel van airsoft zijn, maar dat op dat gebied nog veel valt te ontwikkelen. De NABV geeft dan ook aan in wedstrijdaanbod te willen investeren en met verschillende competitievarianten te experimenteren (Timmers, 2018). Dit blijkt geen makkelijk proces te zijn. Allereerst, doordat Nederland één van de meest georganiseerde landen op het gebied van airsoft is, kan nauwelijks naar omliggende landen gekeken worden voor de opzet van nieuwe competitie- en wedstrijdvormen. Daarnaast blijkt het ontwikkelen van wedstrijden met name voor de discipline skirm/re-enactment vanwege de kern van het spel lastig te zijn. Airsoft is van origine een *gentlemensport*, doordat tijdens het spel een beroep wordt gedaan op de eerlijkheid van de spelers (NABV, 2018e). Een speler die wordt geraakt door een andere speler moet dat zelf aangeven door zijn/haar vinger op te steken. Met name wanneer iets valt te winnen, wordt deze eerlijkheid op de proef genomen. “We leiden scheidsrechters op zodat alles volgens de regels verloopt. Maar bij een gemiddeld evenement heb je vijftig tegen vijftig mensen op het veld lopen, waardoor het voor scheidsrechters vaak moeilijk te zien is. Daarnaast voel je niet ieder balletje dat je raakt. Spelers hebben vaak dikke kleding en tactische vesten aan. Dat maakt het moeilijker om competitie te maken. Je moet die randvoorwaarden kunnen waarborgen” (Timmers, 2018).

Net als de airsoftterreinen worden zowel commerciële, als non-profit organisatoren die airsoftevenementen organiseren gecertificeerd door de NABV. De NABV controleert of deze organisaties veiligheid en sportiviteit op correcte wijze naleven (NABV, 2018d). Dit betekent dat gekeken wordt naar de wijze waarop de organisator invulling geeft aan spelregelende en spelerbeschermende maatregelen. Bij een positieve audituitslag krijgen organisatoren toegang tot de kalender van de NABV en het recht om hun airsoftevenementen hiervoor aan te melden. Ondernemers worden daarnaast op de website vermeld als ‘erkende airsoftorganisator’ en ontvangen een certificaat.

2.7 Topsport

Op het gebied van topsport is bij airsoft weinig ontwikkeling te zien. Dit kan mede het gevolg zijn van de eerder weergegeven moeilijkheden in het organiseren van competities, maar ook doordat er geen tot weinig internationale organisatiekracht in airsoft bestaat. Alleen parcoursschieten is een discipline die wereldwijd gedaan en georganiseerd wordt. De *International Practical Shooting Confederation* (IPSC) is de overkoepelende sportbond voor parcoursschieten met vuurwapens (IPSC, 2018). Daarbinnen bestaat het onderdeel *actionair*, waarbij met luchtdrukwapens wordt geschoten. De hoofdvestiging van IPSC, voorheen in Canada gezeteld, bevindt zich sinds een paar jaar in Nederland. Onder toezicht van de IPSC worden internationale wedstrijden georganiseerd, waarbij voor punten voor de wereldranglijst wordt geschoten. De evenementen die de NABV in parcoursschieten organiseert vallen niet onder het toezicht van de IPSC en heten daardoor geen *actionair*, maar *IAPS*. Dit komt doordat de rechten van het organiseren van wedstrijden in *actionair* bij de Nederlandse parcoursschietassociatie (NPSA) liggen en niet bij de NABV. IPSC is momenteel actief aan het lobbyen om parcoursschieten aan de Olympisch Spelen toe te voegen. Mocht dat lukken, dan zou airsoft op de vergrote aandacht voor de sport kunnen meeliften.

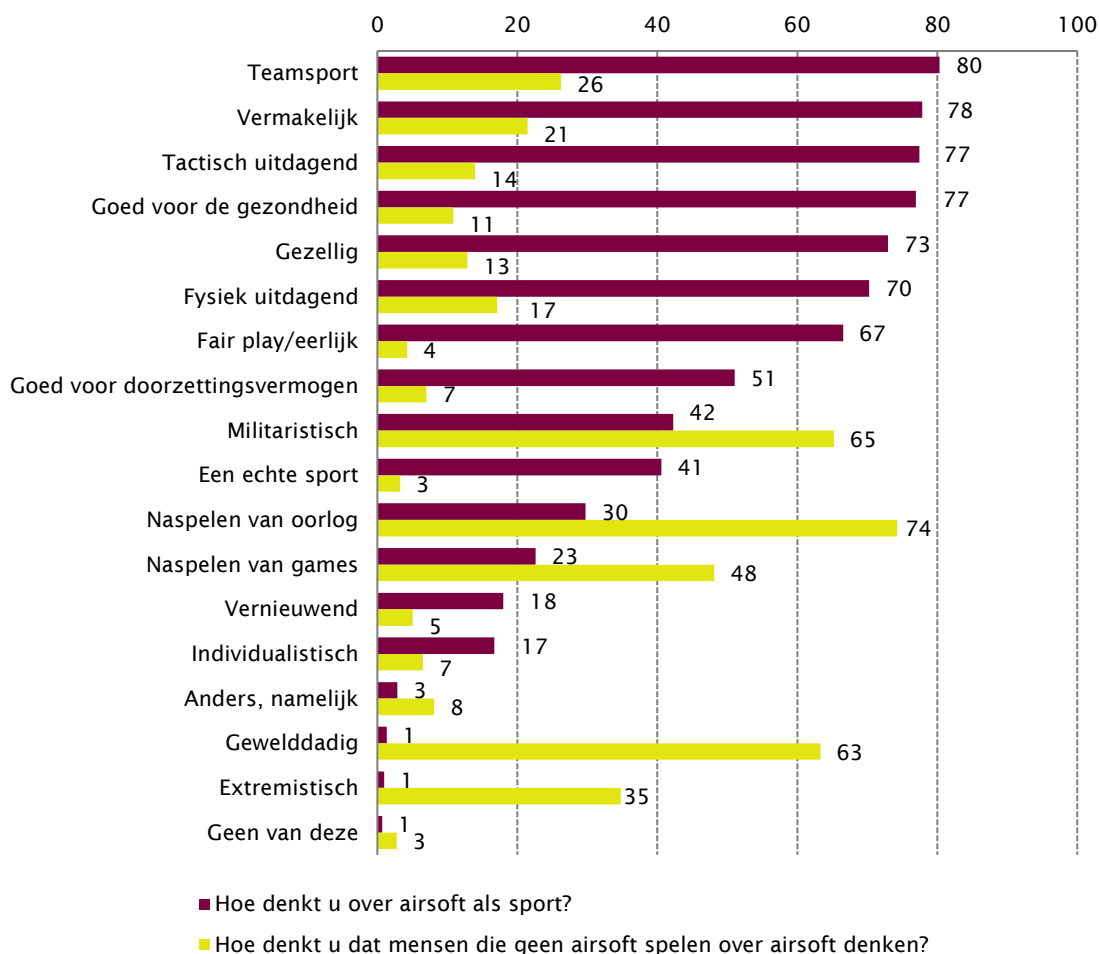
2.8 Media-aandacht en imago

Terwijl media-aandacht voor veel sporten gewenst is omdat het een belangrijke bijdrage kan leveren aan de bekendheid van een nieuwe sport, blijkt media-aandacht bij schietsport meestal negatief te zijn. Volgens de NABV is beeldvorming heel belangrijk als het om wapens gaat. “Waar we voor de toekomst van de sport voor moeten waken, is dat er een link wordt gelegd tussen de airsoftsport en eventuele

criminele activiteiten. Dan krijg je symboolpolitiek en moet de sport ervoor bloeden” (Timmers, 2018). Zo stond de schietsport onder druk nadat Tristan van der Vlis in 2011 in Alphen aan de Rijn zes mensen doodschoot. Van der Vlis bleek namelijk een wapenvergunning te hebben en lid te zijn van een schietsportvereniging.

Ook leden ervaren een negatief imago omtrent de sport. Op basis van het ledenonderzoek dat uitgevoerd is in het najaar van 2018, is in figuur 2.6 de attitude van leden over airsoft weergegeven. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen hoe leden zelf over airsoft denken en hoe leden denken dat mensen die geen airsoft spelen over airsoft denken. Opvallend is de grote discrepantie tussen hoe leden de sport percipiëren en hoe ze denken dat anderen de sport percipiëren. Het merendeel van de airsoftbeoefenaars ervaart airsoft als een teamsport (80%), vermakelijk (78%), tactisch uitdagend (77%), goed voor de gezondheid (77%) en gezellig (73%). Volgens airsoftleden zien anderen de sport voornamelijk als het naspelen van oorlog (74%), militaristisch (65%) en gewelddadig (63%). Dit betekent dat de positieve aspecten van de sport, die leden zelf overwegend aan airsoft toeschrijven, volgens hen veel minder door buitenstaanders aan airsoft worden toegeschreven. Een eventueel negatief imago kan een verdere groei van airsoft wellicht in de weg staan. Beeldvorming over een sport blijkt namelijk een voorname factor bij de sportkeuze en of deelnemers de sport volhouden (Hover & De Jong, 2011).

Figuur 2.6 Attitude airsoft door leden NABV en door leden NABV toegeschreven aan niet-leden in 2018 (in procenten, n=5.538)

Bron: Hoeijmakers, 2019.

3. Toekomstperspectief airsoft

In het voorgaande hoofdstuk is de status van airsoft in Nederland beschreven. In dit hoofdstuk volgt het toekomstperspectief. Door middel van de sportificatiecyclus wordt de ontwikkeling van airsoft in kaart gebracht om voorspellende uitspraken te doen over de sport. Daarnaast wordt beschreven in welke mate airsoft voldoet aan kenmerken van *booming* sporten in Nederland.

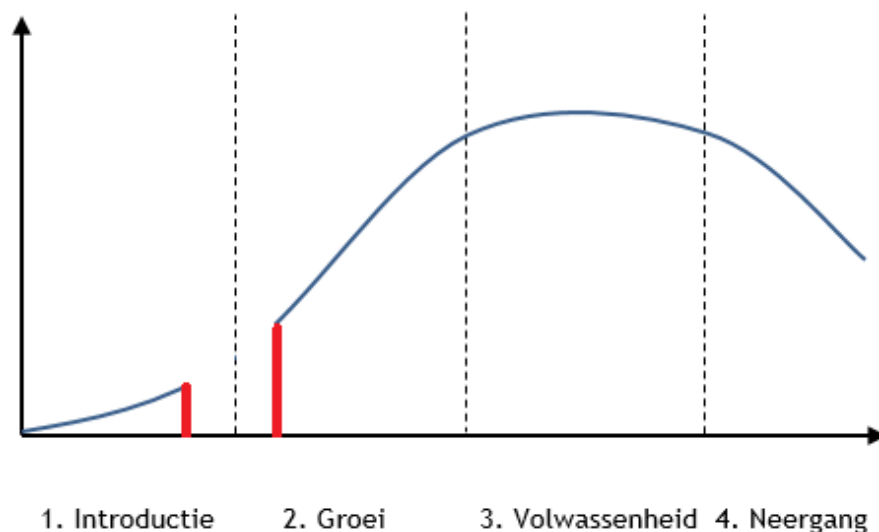
3.1 De sportificatietheorie

De sportificatiecurve is een instrument waarmee de ontwikkeling van het aantal accommodaties van een sport kan worden voorspeld (Hoeijmakers & Romijn, 2018). Kern van het model is dat sporten op de markt komen en weer kunnen verdwijnen. De sportificatiecyclus is gebaseerd op de productlevenscyclus (PLC) theorie die wordt gebruikt om te bepalen welke marketingstrategie het best toegepast kan worden bij een bepaald product (Winer & Dhar, 2014). Aan de hand van de PLC is door Hoeijmakers en Romijn (2018) de sportificatiecyclus van padel, beachvolleybal en boulderen in kaart gebracht. Dit is gedaan door jaarlijks het aantal nieuwe accommodaties bij te houden en in een curve weer te geven. Door de groeicurve van het aantal accommodaties van een sport (sportificatiecurve) naast de curve uit de productlevenscyclus (PLC) theorie te leggen, kan in kaart worden gebracht in welke fase van de sportificatiecyclus een sport zich bevindt en in welke mate de groei zich naar verwachting zal doorzetten.

De sportificatiecyclus onderscheidt vier fasen waarin een sport zich kan bevinden (figuur 3.1). Doordat een nieuw spel wordt bedacht of in het buitenland is opgepikt, wordt door enkele enthousiastelingen een innovatieve sportaccommodatie opgezet. Dit betekent de *introductiefase* van de sport. De tweede fase is de *groeifase*. In deze fase neemt de populariteit van de sport, zowel in het aantal accommodaties als in het aantal beoefenaars, fors toe. Daarnaast vindt professionalisering van de sport plaats, doordat een organisatie zich gaat inzetten voor het organiseren van competities, het opzetten van topsportbeleid en het promoten van de sport in de breedte. Ook de media-aandacht voor sportprestaties en het bezoekersaantal bij evenementen wordt groter. In de derde fase bereikt een sport *volwassenheid*. In deze fase is de piek bereikt, maar tegelijkertijd daalt de sport niet of nauwelijks in populariteit. De vierde fase is de fase van *neergang*. In deze fase bereikt de sport een terugval in populariteit. Uitloop vindt plaats en nieuwe generaties kiezen veelal voor andere sporten.

Bij elke overgang tussen de fasen in de cyclus dient een sprong te worden gemaakt. Met name de overgang van introductiefase naar groeifase is kritisch en de meest uitdagende. Verschillende sporten zijn dan ook nooit verder gekomen dan de introductiefase (zoals bijvoorbeeld bossabal, voetvolley, moerasvoetbal en cyclobal).

Figuur 3.1 Schematische weergave sportificatiecyclus met kloof

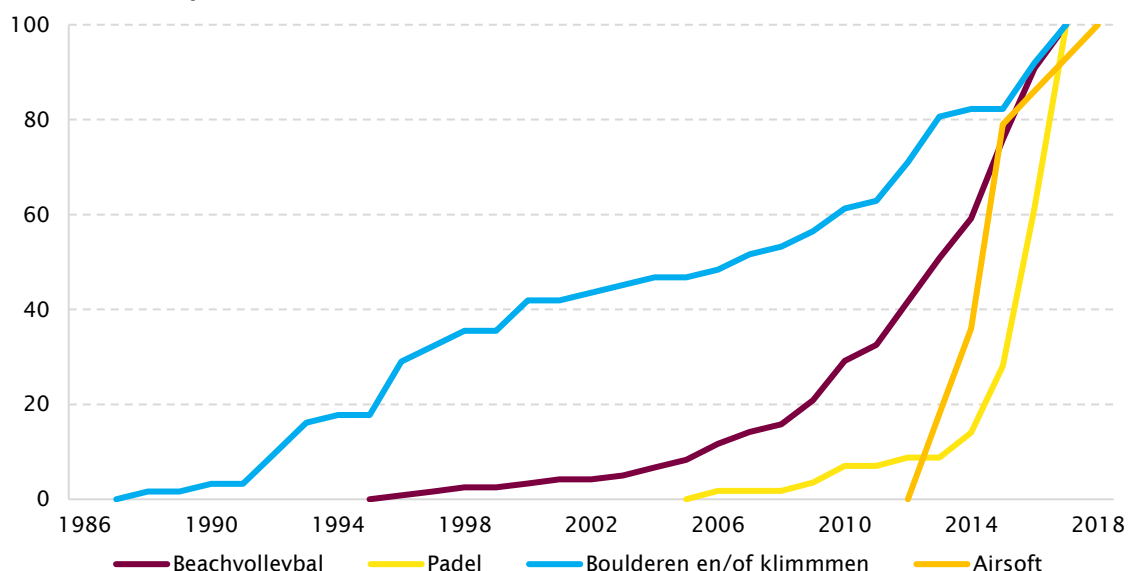

Bron: Hoeijmakers & Romijn, 2018.

3.2 Airsoft in groeifase

Idealiter bevindt een sport zich in de fase van volwassenheid. In deze fase hoeft weinig aandacht te worden besteed aan de promotie en ontwikkeling van de sport. Daarnaast zijn door het solide aantal sportbeoefenaars weinig veranderingen in de accommodatiecapaciteit nodig. In het onderzoek van Hoeijmakers en Romijn (2018) blijken padel en beachvolleybal de kloof tussen de introductiefase en groeifase te hebben overbrugd, maar is het de vraag of boulderen van introductiefase naar volwassenheid weet te bewegen. Op basis van de methode van Hoeijmakers en Romijn (2018) is te zien dat airsoft een forse groei heeft doorgemaakt, maar dat de groei na 2015 licht aan het afzakken is (zie figuur 3.2). Geconcludeerd kan worden dat airsoft zich in de groeifase lijkt te bevinden en naar verwachting zal blijven doorgroeien. De kloof tussen een nieuwe sport en een groeiende sport lijkt in airsoft te zijn overbrugd. De populariteit van de sport, zowel in het aantal accommodaties als in het aantal beoefenaars, neemt fors toe. Daarnaast vindt professionalisering van de sport plaats, doordat de NABV zich inzet voor het certificeren van locaties, het organiseren van competities en het waarborgen van de veiligheid. Tegelijkertijd vindt het opzetten van topsportbeleid en het promoten van de sport in de breedte nog weinig plaats. Ook de media-aandacht voor sportprestaties en het bezoekersaantal bij evenementen is laag. Wil de sport volwassenheid en een blijvende plek in het sportlandschap bereiken, dan zijn dit aandachtspunten voor de verdere ontwikkeling van de sport.

Figuur 3.2 Productlevenscyclus van accommodaties in vier sporten in de periode 1987-2017/2018 (in procenten van het totale aantal accommodaties in 2017/2018)

Noot: De groeicurve is weergegeven door het aantal accommodaties per jaar in de periode 1987-2017/2018 af te zetten tegen het totale aantal accommodaties in 2017/2018 (=100%). Door het aantal accommodaties op deze manier in beeld te brengen, kunnen de groeicurves van verschillende sporten vergeleken worden. Deze figuur zegt niets over de mate waarin het potentiële marktaandeel is bereikt.

Bron: Hoeijmakers & Romijn, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

3.3 Populariteit airsoft nader belicht

De voorspelling van de ontwikkeling van nieuwe sporten kan behalve op kwantitatieve gronden ook onderbouwd worden met een inhoudelijke vaststelling of deze nieuwe sport kansrijk is om verder door te groeien. Rogers (2003) beschrijft vijf factoren voor een succesvolle innovatie die ook voor sporten van toepassing zijn (Hoeijmakers & Romijn, 2018). Te weten:

- 1) *Compatibility* - Past de innovatie bij de bestaande waarden en behoeften?
- 2) *Relative advantage* - Is de innovatie een verbetering ten opzichte van het bestaande aanbod?
- 3) *Complexity* - Is de innovatie eenvoudig te begrijpen en te gebruiken?
- 4) *Observability* - Is de innovatie goed zichtbaar voor anderen?
- 5) *Triability* - Is de innovatie relatief eenvoudig uit te proberen?

De score van airsoft op deze succesfactoren is weergegeven in tabel 3.1. Hieruit blijkt dat airsoft, om als sport in Nederland volwassenheid en een blijvende plek in het sportlandschap te bereiken, zich op verschillende manieren dient te verbeteren.

Gewenst en gevreesd

Kijkend naar de factor *compatibility* blijkt airsoft zowel positief als negatief te scoren. Voor velen, met name jonge mannen, sluit airsoft aan bij de behoefte om de schietsport zo realistisch mogelijk te beoefenen. Het spelen van gevechtssituaties is geen nieuw fenomeen of behoefte. Kinderen die buitenspelen spelen regelmatig met vriendjes soldaatje, en ook bij virtuele games zijn *shooter games* populair. Er blijkt een behoefte aan het spelen van tactische gevechtssituaties. Hoewel airsoft voor veel mensen aansluit bij behoeften, lijkt de sport tegelijkertijd op kritiek te stuiten. Vele leden geven aan

dat anderen airsoft associëren met radicalisering, agressie en geweld. Hoewel onderzoek naar het daadwerkelijke imago van de sport wenselijk is, lijkt op basis van de ervaring van leden airsoft bij een grote groep mensen te botsen met de bestaande waarden van een vredelievende samenleving.

Uniek in zijn soort

Kijkend naar de factor *relative advantage* blijkt airsoft uitstekend te scoren. Airsoft is namelijk uniek in zijn soort. Hoewel de schietsport in Nederland al lange tijd bestond, verschilt deze sport van airsoft doordat met echte wapens niet op elkaar geschoten kan worden. Daarnaast verschilt paintball sterk van airsoft in het nastreven van realiteit. Het bezitten van replica's van echte wapens is lange tijd in Nederland verboden geweest, en mag door aanpassing van de ministeriële regeling enkel ten behoeve van het spelen van airsoft. Voor de introductie van airsoft in Nederland bestond dus geen vergelijkbare activiteit, waardoor de sport een sterke verbetering in het aanbod is ten opzichte van het destijds bestaande aanbod in het spelen van tactische gevechtssituaties.

Laagdrempelig maar (te) weinig aanbod

Op basis van de factor *complexity* scoort airsoft goed. Airsoft is een laagdrempelige sport, dat in vergelijking tot andere sporten relatief weinig training en/of ervaring vergt voordat een wedstrijd kan worden gespeeld. Daarnaast kan airsoft door spelers van verschillende niveaus gespeeld worden, waardoor het een populaire activiteit is om met vrienden te doen. Ook kent de sport weinig verplichtingen. In airsoft kan aan evenementen worden meegedaan zonder dat spelers zich een heel seizoen hieraan hoeven te binden. Een seizoen iedere zaterdag of zondag competitie spelen, wordt in deze tijd vaker als verplichting gezien en als onwenselijk beschouwd. Tegelijkertijd bestaan in Nederland nog (te) weinig accommodaties/evenementen in de buurt. Veel airsoftspelers geven aan dat een groot gemis in de sport te vinden. Tot slot blijkt het uitoefenen van de sport relatief duur te zijn vanwege de aanschaf van materialen, entreegelden en lidmaatschapsgelden.

Airsoft, wat is dat?

Airsoft scoort zowel positief als negatief op de factor *observability*. Positief is dat de sport via sociale mediakanalen een groot aantal volgers trekt. Zo hebben filmpjes over airsoft op YouTube miljoenen views en abonnees (Silo Entertainment, 2015; Novritsch, 2015). Aannemelijk is dat deze volgers de specifieke doelgroep voor airsoft zijn, voornamelijk jongeren. Tegelijkertijd blijkt de sport via traditionele kanalen niet goed zichtbaar te zijn voor het grotere publiek. Topsportprestaties, media-aandacht en evenementen op zichtlocaties ter promotie van de sport vinden niet of nauwelijks plaats. Ook airsoftspelers geven aan dat zij veelal moeten uitleggen wat airsoft is wanneer zij vertellen dat ze deze sport beoefenen. Voor een verdere groei van deze nieuwe sport is het belangrijk dat naast de veelal jonge gebruikers die via sociale media van de sport op de hoogte zijn, het bredere publiek kennismaakt met de sport.

Wettelijke eisen

Tot slot scoort airsoft laag op de factor *triability*. Het blijkt in vergelijking tot andere sporten niet eenvoudig om de sport uit te proberen. Een airsoftspeler dient ten minste de leeftijd van 18 jaar te hebben, lid te zijn van de NABV en over een VOG te beschikken. Voor aspirant-leden en introducés van leden is het toegestaan om kennis te maken met de sport, indien zij een bewijs kunnen aantonen als introducé te zijn aangewezen door de NABV. Aspirant-leden of introducés mogen maximaal zes keer per jaar aan een airsoftevenement deelnemen en dienen continu in het gezelschap te zijn van een volwaardig lid. Daarnaast bestaan, zoals eerder aangegeven, nog (te) weinig airsoftaccommodaties in de buurt om de sport laagdrempelig uit te proberen.

Tabel 3.1 Succesfactoren airsoft

Factor	Score
Compatability - Past de sport bij de bestaande waarden en behoeften?	--/++
Relative advantage - Is de sport een verbetering t.o.v. het bestaande aanbod?	++
Complexity - Is de sport eenvoudig te begrijpen en te beoefenen?	+
Observability - Is de sport goed zichtbaar voor anderen?	--/++
Triability - Is de sport relatief eenvoudig uit te proberen?	--

■ slecht, ■ matig, ■ goed, ■ uitstekend

4. Conclusie en aanbevelingen

Het doel van deze studie is het in kaart brengen van de status en ontwikkeling van airsoft in Nederland, waarbij een vergelijking wordt gemaakt met andere opkomende sporten in Nederland. Hieronder volgen de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

Airsoft in groeifase

Airsoft bevindt zich in de groeifase en zal de komende jaren naar verwachting blijven doorgroeien. De populariteit van de sport, zowel in het aantal accommodaties als in het aantal beoefenaars, neemt fors toe. Daarnaast vindt professionalisering van de sport plaats doordat de NABV zich inzet voor het certificeren van locaties, het organiseren van competities en het waarborgen van de veiligheid. Tegelijkertijd vindt het opzetten van topsportbeleid en het promoten van de sport in de breedte nog weinig plaats. Ook de media-aandacht voor sportprestaties en het bezoekersaantal bij evenementen is laag. Of airsoft al dan niet volwassenheid en een blijvend karakter in het sportlandschap bereikt, hangt van verschillende factoren, zoals de zichtbaarheid van de sport en de weerstand voor de sport die bij het grote publiek lijkt te bestaan.

Onbekend bij grote publiek

Een beperking van airsoft voor het bereiken van volwassenheid is dat de zichtbaarheid van de sport beperkt is. Airsoft blijkt een specifieke doelgroep aan te trekken, namelijk jongvolwassen gamende mannen. In vergelijking tot de andere opkomende sporten in Nederland die zijn onderzocht blijkt airsoft niet goed zichtbaar te zijn voor het grotere publiek. Topsportprestaties, media-aandacht en evenementen op zichtlocaties ter promotie van de sport vinden niet of nauwelijks plaats. Ook airsoftspelers geven aan dat zij veelal moeten uitleggen wat airsoft is als zij vertellen dat zij deze sport beoefenen. Voor de groei van een nieuwe sport is het belangrijk dat het potentiële marktaandeel voor de sport, maar ook het bredere publiek, kennismaakt met de sport.

Zowel gewenst als gevreesd

De grootste beperking van airsoft voor het bereiken van volwassenheid is dat de sport met weerstand te maken heeft. Hoewel airsoft voor veel deelnemers aansluit bij behoeften, stuit het tegelijkertijd op kritiek. Veel leden geven aan dat anderen airsoft associëren met radicalisering, agressie en geweld. Hoewel onderzoek naar het daadwerkelijke imago van de sport wenselijk is, lijkt op basis van de ervaring van leden airsoft bij een grote groep mensen te botsen met de bestaande waarden van een vredelievende samenleving. Voor het daadwerkelijk vestigen van de sport in Nederland is het belangrijk dat deze weerstand wordt weggenomen.

Aanbevelingen voor verdere groei airsoft

Aan de hand van de bevindingen in dit onderzoek kunnen voor het beleid met betrekking tot de ontwikkeling van airsoft enkele aanbevelingen worden gedaan.

Structurele aandacht aan positieve effecten van airsoft

Hoewel airsoft voor veel mensen aansluit bij behoeften, stuit het tegelijkertijd op kritiek. Bij de verdere ontwikkeling van airsoft is het belangrijk dat ingezet wordt op het verbeteren van de beeldvorming over airsoft. Gedacht kan worden aan communicatiecampagnes met een focus op de tactische vaardigheden en sociale contacten die door middel van airsoft kunnen worden opgedaan. Daarnaast kan worden ingezet op de relatie tussen airsoft en het verminderen van het spelen van

virtuele games door jongeren. Uit onderzoek blijkt namelijk dat ongeveer een vijfde van de leden van de NABV aangeeft minder te zijn gaan gamen nadat zij airsoft zijn gaan beoefenen (Hoeijmakers, 2019).

Neem ervaren drempels voor airsoftspelers zoveel mogelijk weg

In Nederland bestaan nog (te) weinig airsoftaccommodaties/-evenementen in de buurt. Veel airsoftspelers geven aan dit een groot nadeel aan de sport te vinden. Daarnaast blijkt het uitoefenen van de sport relatief duur te zijn vanwege de aanschaf van materialen, entreegelden en lidmaatschapsgelden. Voor een verdere groei van airsoft is het belangrijk dat de sport eenvoudig te beoefenen is. Dat betekent dat huidige ervaren drempels voor het beoefenen van de sport zoveel als mogelijk weggenomen dienen te worden. Gedacht kan worden aan het verlagen van de kosten die met airsoft gepaard gaan en het stimuleren van ondernemers en/of gepassioneerde airsoftspelers in het opzetten van nieuwe airsoftlocaties verspreid over Nederland.

Promotie van de sport via sociale media en gamebeurzen

Op verschillende manieren kan kennis worden gemaakt met een nieuwe sport. Als een activiteit al langer in ongeorganiseerd verband beoefend wordt, zoals bijvoorbeeld beachvolleybal op het strand of op de camping, is de kans groot dat het bredere publiek al kennis heeft gemaakt met de sport. De kans dat media over een sport berichten of spreken is groter als een sport olympische status heeft en Nederlandse topsportprestaties worden behaald. Dit is bij airsoft niet het geval omdat wettelijke eisen met de sport gepaard gaan en doordat de sport pas sinds 2013 legaal in Nederland te beoefenen is. Het actief promoten van de sport zou kunnen bijdragen aan een verdere groei en vestiging van de sport in Nederland. Airsoftspelers blijken overwegend via familie/vrienden en/of sociale media/internet in aanraking te komen met de sport. Aangezien de doelgroep voor airsoft (jongvolwassen gamende mannen) veelal op internet actief is, lijkt een communicatiecampagne op internet/sociale media het meest effectief te zijn voor het bereiken van deze doelgroep. Daarnaast kan het organiseren van clinics tijdens game-evenementen en/of gamebeurzen bekendheid voor de sport genereren. Ook kan, door middel van acties waarbij leden aangespoord en/of beloond worden als zij vrienden meenemen, actief ingezet worden op mond-tot-mondreclame. Dit zijn relatief goedkope acties die ingezet kunnen worden ter promotie van de sport in Nederland.

Neem ervaren drempels voor potentiële airsoftspelers zoveel mogelijk weg

Doordat airsoft met wettelijke eisen te maken heeft, blijkt het in vergelijking tot andere sporten niet eenvoudig om de sport uit te proberen. Een airsoftspeler dient ten minste de leeftijd van 18 jaar te hebben, lid te zijn van de NABV en over een VOG te beschikken. Voor aspirant-leden en introducés van leden is het toegestaan om kennis te maken met de sport, indien zij een bewijs kunnen aantonen dat zij als introducé zijn aangewezen door de NABV. Voor een verdere groei van de sport is het belangrijk dat drempels voor het uitproberen van airsoft zoveel mogelijk weggenomen dienen te worden. Gedacht kan worden aan het organiseren van introductiedagen voor potentiële leden en het aanmelden als introducé zo makkelijk mogelijk te maken. Ook kan gedacht worden aan voorbereidende airsoftlessen voor kinderen/jongeren onder de 18 jaar, waar zonder airsoftapparaten wordt geoefend in tactiek, strategie en samenwerking.

Referenties

Airsoftstation (2018). *The history of airsoft*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.airsoftstation.com/the-history-of-airsoft/>.

Abbeysupply (2018). *The history of airsoft*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via https://www.abbeysupply.com/blog/The_History_of_Airsoft.html.

CBS (2019). *Bevolkingspiramide*. Geraadpleegd op 17 januari 2019 via <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/bevolkingspiramide>.

De Noordoostpolder (2019). *Gemeente weert airsoft*. Geraadpleegd op 4 februari 2019 via <https://denoordoostpolder.nl/artikel/733954/gemeente-weert-airsoft.html>.

Encyclo (2018). *Luchtgeweer*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.encyclo.nl/begrip/Luchtgeweer>.

Gaylor, T. (2018). *History of airguns*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.pyramydair.com/blog/a-history-of-airguns/>.

Hoeymakers, R. & Romijn, D. (2018). *Onze sport is booming. Een casestudie naar de opkomst van padel, beachvolleybal en boulderen*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hoeymakers, R. (2019). *Airsoft in Nederland. Onderzoek onder leden en voormalige leden naar tevredenheid, motieven voor afmelding en sociaal-economische waarde van airsoft in Nederland*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hover, P. & Jong, M. de (2011). *Van evenbeeld tot tegenpool: over de imago's van vijftien sporttakken volgens de Nederlandse bevolking*. Utrecht: Mulier Instituut.

IPSC (2018). *What is IPSC?* Geraadpleegd op 12 december 2018 via <http://www.ipsc.org/ipsc/>.

NABV (2018a). *Over airsoft*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.nabv.nl/over-airsoft>.

NABV (2018b). *De NABV*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.nabv.nl/de-nabv>.

NABV (2018c). *Lidmaatschapsvoorwaarden*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.nabv.nl/over-airsoft/lidmaatschapsvoorwaarden>.

NABV (2018d). *Protocol audit terreinen en organisatoren*. Geldermalsen: Nederlandse Airsoft BelangenVereniging.

NABV (2018e). *Opleidingen en cursussen*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.nabv.nl/opleidingen/opleiding-marshall>.

Rogers, E.M. (2003). *Diffusion of innovations*. New York: Free Press.

Sander (2018). *Vuurwapens in Japan*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.thesushitimes.com/vuurwapens-in-japan/>.

ShootingUK (2018). *The History of Airguns*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.shootinguk.co.uk/guns/air-rifles/airguns-and-graces-9044>.

Silo Entertainment (2015). *Real SWAT Officer plays Airsoft with VECTOR SMG and Destroys EVERYONE* (videobestand). Geraadpleegd op 5 februari 2019 van https://www.youtube.com/watch?v=_jNkr8YsAQg.

Novritsch (2015). *Airsoft Sniper Gameplay - Scope Cam - Urban Sniper 2* (videobestand). Geraadpleegd op 5 februari 2019 van <https://www.youtube.com/watch?v=4Ec1NsEoKZ4>.

Staatscourant (08-01-2013). Regeling van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 7 januari 2013 nr. 332642 houdende wijziging van de Regeling Wapens en munitie in verband met de regulering van het gebruik van airsoftapparaten. In: *Staatscourant*, jr. 2013, nr. 610, p. 1-7.

Surplusstore (2018). *A brief history of airsoft*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://www.surplusstore.co.uk/blog/a-brief-history-of-airsoft/>.

TNS NIPO en Newzoo (2008). *Nationaal Gaming Onderzoek 2008*. Amsterdam: TNS & Newzoo BV.

Tweede Kamer (2011). *Verslag algemene beraadslaging Wapens en Munitie*. Den Haag: Tweede Kamer.

Wikipedia (2018). *Luchtgeweer*. Geraadpleegd op 12 december 2018 via <https://nl.wikipedia.org/wiki/Luchtgeweer>.

Winer, R.S. & Dhar, R. (2014). *Marketing Management*. London: Pearson.

Interview

Gerard Timmers (2018), directeur NABV

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 31 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl